

KRISTI ÅPENBARINGS DAG FELLESKIRKELIG GUDSTJENESTE

Fjellhamar kirke 8. januar 2017

Matteus 2,1-12

PREKEN

Be en bønn – å få være en vis mann

Hos en del av kirkefamilien som vi ikke har med oss her i dag, de ortodokse, feires Jesu fødsel og dåp på denne dagen. Hos oss er den mest kjent som Hellig tre kongers dag. Tja. Konger, det ble de på 500-tallet. Ordet magoi betyr magiker, stjernetyder. Rådgiver i en konges hoff, persisk prestekaste? På 800-tallet fikk de navn; Kaspar, Balthasar og Melchior. Var de tre? Tja igjen, noen vismenn står det. Men de ble tre ut fra at det var tre gaver.

Men dette er ikke så viktig. Det viktige er hva vi kan lære av disse vise menn. Og det er det og verdt å bruke en søndag på.

En vis mann ser tegn i tiden og skjønte seg på det. Stjernen var tegnet. Den må jo alle ha sett. I hvert fall hvis man tok seg bryet med å løfte blikket mot himmelen når det var mørkt. I år 7 f. kr. skal det ha forekommet et spesielt fenomen på stjernehimmelen som har gitt en oppsiktsvekkende lyseffekt. Men her skiller en vis mann seg ut. Det alle ser, ser han noe mer i, et tegn. Han skjønte seg på det han så. Her stjernehimmelen. Hvilket utfordrer min skepsis til astrologi. De vise menn så ikke noe mer enn andre, men de skjønte seg på det, på stjernen som lyste.

Når jeg ser på stjernehimmelen og en stjerne lyser ekstra sterkt. Å finne ut hvor den lyser og leder, blir for meg som hvor regnbuen starter og slutter. En vag og høyst usikker vandring.

Vismennene gikk til Israel og hovedstaden Jerusalem, til jødernes konge. Hva med stjernen ledet dem dit? Vi hørte lest fra Jesaja 60 om lyset fra Gud, Herrens herlighet, som skal lede folk til

denne byen. Det må ha vært en usikkerhet i vandringsen etter stjernen. Men vismennene var sikre på at et eller annet er nå skjedd av stor betydning. De handlet og gikk på det de så og ante. Langt og i fremmed land for så være. En vis mann er åpen for Gud og hans ledelse, og er villig til å handle på det.

Herodes ble svært urolig når de vise menn forteller om en ny kongefødsel, ja hele Jerusalem med ham. Det stemmer godt med det bildet vi har av Herodes. En stor byggmester, ja, men ikke minst en paranoid og gal despot. Det første han gjorde når han kom til makten i år 37 f. kr var å drepe 45 av de 70 medlemmene i det høye råd. Og på sitt dødsleie ga han ordre om drap i sin nærmeste familie. Det han er mest kjente for er Ramaskriket, barnemordet i Betlehem i jakten på å den nye kongen. Så ikke rart hele Jerusalem ble urolig. Hva kan han finne på for å eliminere den nye konkurrenten.

Mange har spurt seg hvorfor de vise menn dro alene til Betlehem, hvorfor ingen skriftlærd ble med. Var de blinde, skeptiske til astrologer, - ja helt

klart. Men hvem turte engasjere seg i en ny kongefødsel med Herodes som konge? Ingen.

En vismann søker hjelp og råd. Og det er jo en skjebnes ironi at det var Herodes som hjalp de vise menn å finne den nye kongen. Men selv en slik ond despot ble til hjelp for vismennene. Det finnes noe å lære av alle. En vis mann skjønner at han trenger hjelp, han trenger råd. En vis mann vet han har noe å lære av alle mennesker. En vis mann briljerer ikke med sin kunnskap, men er nysgjerrig på hva den andre har å lære han.

En vis mann går til skriftene. Mest av alt vender en mann som er vis seg til skriftene. Og lytter til de som kjenner skriftene. De vise menn spørsmål til Herodes var hvor er jødernes konge som nå er født. Herodes tok det med til de skriftlærde og de gikk til skriftene og fant frem profeten Mika. I Betlehem i Judea slik det står skrevet. I Guds ord, bibelen, så finner den vise veien til den nye kongen, til messias.

I år feirer vi at det er 500 år siden Luther slo opp tesene på kirkedøra i Wittenberg, og reformasjonen startet. Luther som ikke var noen brobygger, men en hardtslående Guds mann for sin tid, og formet sine teser ut fra prinsippet «Skriften alene». I skriften er det et sentrum, Jesus alene, og frelsen han bringer oss er båret av nåden alene. Bibelen, Guds ord, er alene vår store veileder. Som et oppgjør med at tradisjonen, tolkningen av skriften, ble likestilt med skriften. I dag utfordres bibelens plass mest av vitenskapen. Man kan da ikke tro på en 2000 år gammel bok i 2017. Vi er kommet lenger enn det nå.

Nei, en kristen kirke kan aldri komme lenger. Det finnes ikke noe som viser oss veien til Gud og hvem han er enn bibelen. Den blir aldri et tilbakelagt stadium. En kirke uten bibelen er ikke en kristen kirke. Luthers skriften alene er i dag like umistelig for kirka og alle Guds menigheter som før. Det bryter nok en gang på dypt i vann i blant oss som tror. Hvordan skal vi forstå bibelen i dag? Hva lærer den oss, og hva vil det si og følge dens ord i dag?

Til alle tider har bibelen blitt lest, undervist og tolket, på ulikt vis til ulike tider og i ulike kulturer. Og når vi ser hva bibelen har blitt brukt til opp igjennom historien, bør det fylle oss med stor ydmykhet for hvordan vi selv leser og forstår den. Uttrykket Guds klare ord kan lett misbrukes. Guds ord har mange sider, og taler ulikt til oss til ulike tider og i ulike situasjoner. Jeg tror Luther har en god tanke her. Skriften har et sentrum og en periferi. Klarheten øker jo nærmere vi er sentrum. Og sentrum er Jesus. Mark Twain har sagt noe godt: De fleste mennesker har problemer med de avsnittene av Skriften de ikke kan forstå. Jeg for min del har størst problem med de deler av Bibelen jeg forstår.

Vi må kjempe med å forstå vår bibel, og det er krevende å leve med en del av de tingene vi forstår forskjellig. Men ufravikelig er det for enhver kristen menighet og kirke å fastholde bibelen som Guds Ord til oss. På den må vår tro og lære bygges også i 2017. For en vis mann går til skriftene og søker svar og veiledning for sitt liv der.

En vis mann finner frem. Veiledet av profeten
Mika fant de vise menn stallen, moren, Maria og
det lille barnet. Og det er dit skriftene sender oss
alle. Til Jesus. Til det lille barnet, til mannen på
korset. Til han som sitter ved Guds høyre hånd i
herlighet.

En vis mann er ikke forutinntatt og lar seg ikke
forvirre av det uventede. De dro til kongens palass i
Jerusalem og endte hos en fattig ung jente i en kald
stall. En vis mann ser Guds finger, ser frelsen, og
ikke de ytre omstendighetene. I den skitne stallen
falt de på kne og tilba, et barn i en krybbe. Fylt av
en jublende glede. De så en konge, Messias, og de
ga han gaver – gull, røkelse og myrra. Gull gis til
en konge. Jesus var konge. Noe helt annet enn
Herodes. Han var fredskonge som vendte den andre
kinn til. Røkelse brukes av prest. Jesus var prest
som ledet folk inn et frelsende møte med Gud.
Myrra, en kostbar salve som leger brukte. Jesus er
den store legen, som leger vårt forhold til Gud og
våre sykdommer. Myrra ble også brukt til å salve
døde – Jesus kom for å gi sitt liv som løsepenge for
deg og meg.

En vis mann bøyer seg for Guds under, og tilber.
Han hyller Jesusbarnet og gir han dyrekjøpte gaver.

La oss lære av de vise menn så vi alle kan være
vise menn og kvinner. Som ser tegn i tiden og vet
og forstå de, og er villig til å ta konsekvensene og
handle på det. La oss være vise kvinner og menn
som skjønner at vi trenger hjelp og råd av
hverandre og har noe å lære av alle. La oss være
vise kvinner og menn som lar oss lede inn i Guds
ord og tar imot den veiledning og frelse som er gitt
oss der. La oss være vise menn og kvinner som ser
Jesus og at han er vår frelser. La oss være vise
menn og kvinner som faller på kne og tilber. La oss
være vise kvinner og menn som kommer med de
beste gaver vi har til Jesus. Og hva er det? Siste
verset i sangen vi nå skal synge for ordet til slutt:
Hva kan jeg vel bringe med meg inn til ham? Hvis
jeg var en hyrde gav jeg han et lam, hvis jeg var en
konge ga jeg gull. Men nå? Hva har jeg? Mitt hjerte
skal han få.